ЕКОНОМІКА ТА ЕКОЛОГІЯ 15.11.2024 | Гернот Вагнер

Увага, небезпека!

Трамп перешкоджатиме розвитку відновлюваної енергетики в США і завдаватиме багато шкоди людям, скасовуючи правила захисту довкілля

Вважається, що вибори зменшують політичну невизначеність, і на економічному фронті перемога Дональда Трампа над Камалою Гарріс її зменшила. Зранку після дня виборів усі три ключові фондові індекси США, поряд із прибутковістю казначейських облігацій, різко підскочили, що пояснюється очікуваннями сильного зростання економіки, а також швидкого підвищення боргу та інфляції.

Але у сфері кліматичної та (особливо) екологічної політики нове президентство Трампа – це однозначно погана новина, що посилюється екстремальною політичною невизначеністю і суперечливими сигналами. Це особливо стосується тих випадків, коли Трамп може спробувати стати на шляху широких технологічних і ринкових тенденцій.

Погляньте на електромобілі. Трамп представляє себе захисником двигунів внутрішнього згоряння і обіцяє скасувати правила, що обмежують вихлопи, в «перший день». Це дійсно в межах його повноважень, і такий крок може частково підтримати життя в цій згасаючій галузі. Однак акції компанії Tesla подорожчали на 15 відсотків після новин про вибори, тому що інвестори явно очікують на отримання вигод компанією, чий гендиректор Ілон Маск витратив понад $100 млн із власних коштів з метою допомогти Трампу обратися.

Трамп представляє себе захисником двигунів внутрішнього згоряння і обіцяє скасувати правила, що обмежують вихлопи, в «перший день»

Усе це відбувається рівно в той момент, коли електромобілі демонструють фундаментальну перевагу над попередніми технологіями. Електромобілі конвертують 90 відсотків енергії в пройдену дистанцію, а у машин на бензині цей показник дорівнює лише 20 відсотків. Хоча максимальна ефективність залежить від того, яка частка електроенергії надходить з поновлюваних джерел, навіть

> вугільні електростанції демонструють більшу ефективність, ніж двигуни внутрішнього згоряння. У штаті Західна Вірджинія, де близько 90 відсотків електроенергії генерується з вугілля, впровадження електромобілів скоротило вуглецеві викиди приблизно на 30 відсотків. А в США загалом середній приріст ефективності вже дорівнює приблизно 50 відсотків і продовжує зростати.

Отже, згідно з базовими законами фізики, будь-які спроби Трампа встати на шляху переходу до електромобілів приречені на провал. Але він все ж може завдати багато шкоди, особливо конкурентоспроможності Америки. Американські автовиробники вже стикаються з жорсткою конкуренцією з боку Китаю та інших країн, і жодні зміни в політиці США, що стосуються електромобілів та інших чистих технологій, не зупинять зростання світової зеленої індустрії.

Вже сьогодні більше половини нових автомобілів, які реєструються в Китаї, – це електромобілі або гібриди, що підзаряджаються, що вдвічі вище за середньосвітовий рівень. Америка відстає, і перемога Трампа гарантує, що вона відставатиме в найближчому майбутньому. Запровадження мит у розмірі 10-20 відсотків на весь імпорт і мит у розмірі 60 відсотків на китайські товари не захистить вітчизняних виробників, всупереч твердженням Трампа. Він уже запроваджував 25-відсоткові мита під час першого терміну, і це ніяк не допомогло автопрому США підготуватися до електромодерну, так само як і введені Байденом 100-відсоткові мита на китайські електромобілі.

Спроби Трампа зупинити перехід до низьковуглецевої економіки можуть виявитися ще більш безглуздими у сфері сонячної та вітроенергетики, а також інших низьковуглецевих технологій. І тут на світовому ринку домінує Китай, який виробляє 97 відсотків кремнієвих пластин, 85 відсотків сонячних осередків і 80 відсотків сонячних модулів. Саме тому адміністрація Байдена спробувала за допомогою закону «Про зниження інфляції» (IRA) повернути в країну виробничі ланцюжки відновлюваної енергетики, субсидуючи вітчизняну промисловість. Результатом стали такі проєкти, як Illuminate USA – спільне підприємство з китайським виробником сонячних панелей LONGi в місті Патаскала (штат Огайо). Очікується, що цей завод збиратиме понад 9 млн сонячних панелей на рік, а цього достатньо для забезпечення світлом мільйона американських будинків.

Цілком можливо, що адміністрація Трампа захоче зберегти податкові пільги для виробників, передбачені законом IRA, адже завдяки їм субсидується близько 25 відсотків витрат проєкту Illuminate. Так чи інакше рішення Трампа позначаться лише на тисячі жителів штату Огайо, які працюють на цьому заводі. А їхній вплив на світовий ринок сонячних панелей виявиться нехтувано малим. Якщо знадобиться, компанія LONGi просто знайде спосіб виробляти сонячні панелі дешевше в інших країнах.

Так, Трамп може і буде перешкоджати розвитку відновлюваної енергетики в США. Він заявив, що припинить видачу ліцензій на морські вітроелектростанції. Після новин про підсумки виборів акції виробників турбін Ørsted і Vestas втратили в ціні майже стільки ж, скільки додала Tesla. Крім того, адміністрація Трампа ускладнить під'єднання нових об'єктів відновлюваної енергетики до енергомереж, спробує продовжити термін експлуатації застарілої інфраструктури викопного палива і роздаватиме гроші галузям, які лобіюватимуть. Проте ці тактичні ходи лише відтермінують неминуче.

Під час першого терміну Трамп намагався відродити вітчизняну вугільну промисловість. Йому не вдалося. Ця галузь почала занепадати задовго до його приходу до влади, а коли це сталося, її занепад лише прискорився. У цьому зрушенні тон задають такі штати, як Техас, який нещодавно обігнав Каліфорнію за загальною кількістю встановлених потужностей сонячної енергетики (відповідних рівню електростанції).

Цього разу Трамп діятиме безжальніше й ефективніше – так, щоб його рішення було важко скасувати

Так, Трамп може і буде завдавати багато шкоди, зокрема здоров'ю населення, скасовуючи правила захисту довкілля. Під час попереднього терміну він скасував понад 125 таких правил, але Байден відновив дію більшості з них. Цього разу Трамп діятиме безжальніше й ефективніше – так, щоб його рішення було важко скасувати. Згідно з оцінками, у 2019 році через підвищення рівня забруднення повітря смертність у США збільшилася на 22 тисячі осіб. Такі цифри стануть нашою новою нормою.

Байдену вдалося усунути шкоду, завдану Трампом на кліматичному фронті, і він пішов навіть далі. Кліматична політика адміністрації, що минає, виявилася навіть більш амбітною, ніж пропонував сенатор Берні Сандерс у своїй президентській програмі 2016 року. Стратегія

Байдена, що спирається на закон IRA, дала старт гонці зелених технологій у США. Трамп може і буде тягнути назад вітчизняні галузі, які борються за позиції в глобальній конкурентній боротьбі, але не зможе зупинити цю боротьбу.

(c) Project Syndicate 2024

Гернот Вагнер

Гернот Вагнер (Gernot Wagner) – кліматичний економіст у Columbia Business School.